

Rekening en verantwoording 2023

Bureau Beheer Landbouwgronden

HOOFDSTUK 1 DIRECTIEVERSLAG

1.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt verslag gedaan van activiteiten bij het Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) over het boekjaar 2023. Allereerst zijn algemene gegevens over BBL vermeld. Vervolgens worden de activiteiten in 2023 en de daarmee samenhangende financiële resultaten weergegeven. Tot slot worden toekomstige ontwikkelingen beschreven.

1.2 Bureau Beheer Landbouwgronden

Doelstelling

BBL is een publiekrechtelijk rechtspersoon die onroerende zaaktransacties voor de rijksoverheid, provincies en derden verricht. BBL ontleent zijn bestaansrecht aan de Wet Agrarisch Grondverkeer (WAG). Het Bureau is ingesteld op 1 januari 1982 ter vervanging van de toenmalige Stichting Beheer Landbouwgronden.

Kerntaak van BBL is het verkrijgen, tijdelijk beheren en vervreemden van onroerende zaken (grond en in voorkomende gevallen gebouwen) voor de realisatie van overheidsdoelen in het landelijk gebied, vooral met betrekking tot natuur, landbouw, recreatie, waterveiligheid en landschap.

Oprachtgevers

BBL werkt voor verschillende opdrachtgevers. Tot 1 januari 2015 waren de twaalf provincies en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) de belangrijkste en grootste opdrachtgevers. Met ingang van 1 maart 2015 zijn de provincies, als onderdeel van decentralisatie natuurbeleid en opheffing van de Dienst Landelijk Gebied (DLG), de grondtaken en werkzaamheden van BBL in eigen beheer gaan uitvoeren. Vanaf 1 maart 2015 richt BBL zich op de uitvoering van de rijksopdrachten en voert zij werkzaamheden uit voor vooral het ministerie van LNV.

Organisatie

Op grond van de Wet agrarisch grondverkeer wijst de minister de directeur aan van het Bureau beheer landbouwgronden (BBL). Tot dusver was het directeurschap BBL belegd bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Tussen het kerndepartement en RVO is afgesproken dat de betrokkenheid van RVO met BBL stopt en dat het directeurschap wordt belegd op het kerndepartement LNV. RVO wikkelt vanaf 1 januari 2024 alleen nog maar per die datum lopende dossiers met bijbehorende procedures af. Als directeur is nu aangewezen de directeur-generaal Regieorganisatie Transitie Landelijk Gebied.

Opsplitsing DLG

Per 1 maart 2015 is de Dienst Landelijk Gebied (DLG) opgesplitst over de twaalf provincies en het Rijk; de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO). 400 formatieplaatsen zijn overgegaan naar de provincies, 130 naar RVO.

De werkzaamheden voor rijksopdrachtgevers van BBL zijn voortgezet door medewerkers van RVO. Vier provincies (Groningen, Drenthe, Gelderland en Utrecht) hebben in 2015, onder eigen regie, nog gebruik gemaakt van de BBL-bedrijfssystemen. Vanaf 2016 verrichten alle provincies alle grondwerkzaamheden zelf.

Ontwikkelingen BBL 2017-2023

In 2017 bestond de portefeuille van BBL uit opdrachten van de rijksoverheid, enkele opdrachten van derden en ontwikkelprojecten in opdracht van het ministerie van LNV. Conform de Bestuursovereenkomst Grond tussen het toenmalige ministerie van Economische Zaken en de provincies was eind 2016 nog ruim 7.000 ha in juridisch eigendom bij BBL. In 2018 is deze oppervlakte overgedragen aan de provincies. In 2019 zijn de opdrachten van Staatsbosbeheer en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties geheel afgerond.

Per 1-1-2019 is BBL gestopt met de werkzaamheden. Op deze datum zijn alle gronden overgedragen c.q. verkocht. De administratieve afronding (o.a. terugbetaling financiers, rekening & verantwoording en afronding oude juridische verplichtingen) is vanaf 2019 uitgevoerd door RVO. In 2024 zal het

beheer van BBL plaatsvinden door LNV. Voor de afhandeling van oude juridische verplichtingen zal LNV vanaf 2025 een nieuwe opdracht geven aan RVO.

1.3 Ontwikkelingen en activiteiten in 2023

Afronding administratie:

In de 1^e helft van 2023 heeft de verdere administratieve afronding van BBL plaatsgevonden. De jaarrekening 2022 is opgemaakt en vastgesteld. In 2023 heeft BBL de schulden aan het ministerie van LNV vanuit de beschikbare liquide middelen terugbetaald. Met het ministerie van LNV is afgesproken dat het renteloos voorschot van LNV en het eigen vermogen vanuit de beschikbare liquide middelen, ultimo 2023 groot 4,6 miljoen, onder de Algemene reserve komt. Hierover zijn afspraken gemaakt. Deze Reserve (heden ingeschat op 4,6 miljoen) benodigd voor de verdere afronding van de flexibele opdracht van RVO "afronding BBL 2023-2024". De enige activiteiten in 2024-2025 die nog uitgevoerd dienen te worden binnen BBL zijn de afronding van de deelneming het Stallingsbedrijf Glastuinbouw Nederland (SGN) en het beheer van lopende juridische verplichtingen (waaronder bodemsanering).

Op verzoek van LNV zal BBL haar rol als commanditair vennoot in de deelneming SGN continueren. De verwachting is dat deze deelneming, die in 2022 reeds is afgewaardeerd op basis van een tussen BBL, Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en Gemeente Haarlemmermeer overeengekomen besluit tot beëindiging van de samenwerking, pas in 2026 finaal kan worden afgerond.

Uitgaven en financiering

Een deel van het aanwezige banksaldo (totaal 1,0 mln.) is aangewend voor de aflossing van schulden aan de betreffende financiers.

Omvang grondbezit

In 2018 heeft BBL alle gronden (incl. rechten) verkocht aan derden.

Afwikkeling binnen RVO:

Voor de verdere afronding van de oude verplichting van BBL is in overleg met LNV een flexibele opdracht aan RVO geformuleerd voor de jaren 2019 t-m 2023. De hiermee gemoeide uitgaven worden geraamd op totaal 6,85 mln. Dit bedrag heeft BBL in 2018 aan RVO betaald (voor beleid: 5,074 miljoen en voor uitvoering: 1,776 miljoen). In 2019 heeft RVO het gedeelte voor beleid weer terugbetaald aan BBL en resteerde er ultimo 2023, na verwerking van de overige mutaties, nog een vordering van 532k op baten lasten stelsel conform afrekenbrief van RVO richting LNV. Op basis van het kasstelsel is de vordering 826k. Het verschil wordt veroorzaakt door de verschillende verslaggevingsstelsel. De ontwikkeling in de vordering op RVO in 2023 op kasbasis is als volgt:

1.3.1. Voorschot RVO namens BBL/LNV

(x €1000)	Mutaties 2023
Saldo 31 december 2022:	1120
- Exploitatie-uitgaven, door RVO betaald	-22
- Exploitatie-inkomsten, door RVO ontvangen	
- Uitvoeringskosten door RVO gemaakt voor BBL	-272
Saldo 31 december 2023:	826

1.4 Toekomstige ontwikkelingen

Op verzoek van het ministerie van LNV zal BBL haar rol als commanditair vennoot in de deelneming SGN continueren. De verwachting is dat deze deelneming, die in 2022 reeds is afgewaardeerd op basis van een tussen BBL, BNG en Gemeente Haarlemmermeer overeen gekomen besluit tot beëindiging van

de samenwerking, pas in 2026 finaal kan worden afgerond. In 2024 zullen enkele entiteiten zoals SGN Advies beëindigd worden.

In de tussenliggende periode zullen er zo min mogelijk mutaties plaatsvinden op de balans van BBL. De verantwoording over deze periode zal conform verzoek LNV en de WAG jaarlijks blijven plaatsvinden.

Den Haag, 9 Juli 2024

directeur
Bureau Beheer Landbouwgronden

HOOFDSTUK 2 REKENING EN VERANTWOORDING 2023

2.1 Waarderingsgrondslagen

Algemeen

Op grond van de Beschikking financieel beheer Bureau Beheer Landbouwgronden is voor het beheer van de begroting én het beheer van de geldmiddelen de Comptabiliteitswet 2016 van toepassing. Dit betekent dat de Staat van Uitgaven en Inkomsten alsmede het Overzicht van onroerende zaken en financiering (in de beschikking aangeduid als balans) zijn opgesteld op kasbasis. In aanvulling hierop is een, als toelichting bedoelde, meer inzicht gevende balans toegevoegd.

Staat van Uitgaven en Inkomsten

Onder uitgaven en inkomsten worden, conform artikel 2, lid 1 van de Beschikking financieel beheer Bureau Beheer Landbouwgronden, verstaan: *de geldelijke uitgaven en ontvangsten in het verslagjaar* (de toepassing van het kasstelsel zoals opgenomen in de Comptabiliteitswet 2016, art. 1.1).

Hieronder volgt een toelichting op de wijze waarop de waardering wordt bepaald en de momenten waarop transacties worden verantwoord.

Verwerving

De verworven onroerende zaken werden verantwoord tegen de verkrijgingsprijs, zijnde de aankoopprijs en de toegerekende bijkomende uitgaven. Een verwerving werd verantwoord op het moment dat er werd betaald. De aktepassering (formele verwerving) en de inschrijving bij het Kadaster vonden na betaling plaats. Onder de verwervingen werden ook overdrachten van BBL bezit tussen opdrachtgevers verantwoord. Deze overdrachten werden tegen de door de opdrachtgevers overeengekomen prijzen verantwoord.

Vervreemding

De verkoopsom van vervreemde onroerende zaken, inclusief de overdrachten van BBL bezit tussen opdrachtgevers, was gebaseerd op een actuele taxatie door een beëdigd taxateur. Verschillen met de verkrijgingsprijs werden (binnen deze post) verantwoord als resultaten.

Verkopen werden verantwoord op het moment dat de verkoopsom daadwerkelijk is ontvangen.

Overige-uitgaven

Onder deze post werden de gemaakte ontwikkelkosten voor de ontwikkelingsgericht werken (OGW) en 'Project Ontwikkeling Militaire Terreinen' (Prompt)-opdrachten verantwoord.

Terugbetaling financiering/verplichtingen.

Bij deze post worden de feitelijke terugbetalingen aan de betreffende financiers verantwoord.

Overzicht Onroerende zaken en financiering (balans)

Het overzicht van de onroerende zaken en financiering geeft inzicht in het bezit aan onroerend goed op basis van gedane uitgaven en ontvangsten en in de financiering daarvan.

In dit overzicht is daarnaast ook de reeds afgewaardeerde waarde van de deelneming van BBL opgenomen in het Stallingsbedrijf Glastuinbouw Nederland C.V.

Balans (toelichting)

In aanvulling op het op kasbasis opgestelde overzicht onroerende zaken en financiering (OZ&F) wordt in de jaarrekening ook een baten-lasten balans toegevoegd.

Onderstaande posten maken geen onderdeel uit van de OZ&F, maar worden wel opgenomen in de baten-lastenverantwoording:

- Ontwikkelingskosten;
- Debiteuren en crediteuren (heeft een effect op de balansposten: Voorraad grond en gebouwen, Algemene reserve en Renteloos voorschot);

De Balans bestaat uit de volgende onderdelen:

Activa

Deelnemingen

De deelnemingen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs dan wel tegen de lagere intrinsieke waarde.

Voorraad grond en gebouwen

BBL bezit geen grond en gebouwen.

Ontwikkelingskosten

De ontwikkelingskosten hadden betrekking op apparaat- en inrichtingskosten die voor het ontwikkelingsgericht werken worden gemaakt. De kosten werden verantwoord op het moment van het betalen van de factuur. De kosten werden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Vorderingen

Debiteuren worden geactiveerd op het moment dat de factuur is aangemaakt en verzonden of op het moment van eigendomsoverdracht van de goederen en diensten. Debiteuren worden tegen de nominale waarde gewaardeerd. Er is geen voorziening voor oninbaarheid.

Liquide middelen

De verantwoording van de liquide middelen is opgebouwd uit de tegoeden op de rekening, die BBL bij het ministerie van Financiën (Rijkshoofdboekhouding) aanhoudt.

Passiva

De passiva worden onderscheiden in eigen vermogen en vreemd vermogen.

Eigen vermogen

De post algemene reserve op de balans bestaat uit de volgende onderdelen:

- de algemene reserve Exploitatie
- de algemene reserve OGW
- de Risicoreserve OGW

De *algemene reserve exploitatie* wordt per 1-1-2007, sinds de start van het ILG (Investeringsbudget landelijk gebied), opgebouwd vanuit de exploitatieresultaten van het BBL bezit.

De *algemene reserve OGW* ontstaat bij de afronding van de ontwikkelingsgerichte opdrachten waarbij het projectresultaat verrekend wordt met de algemene reserve (positief / negatief). Gedurende het project worden de kosten en opbrengsten geactiveerd op de balans (vlottende activa: grond en gebouwen en/of ontwikkelingskosten).

De *risicoreserve OGW* ontstaat indien per balansdatum de verkrijgingsprijs voor de projecten hoger ligt dan de geraamde bedrijfswaarde, dan wordt het verschil ten gunste geboekt van de risicoreserve OGW. De storting in deze risicoreserve komt ten laste van de algemene reserve OGW.

Vreemd vermogen

Het vreemd vermogen bestaat uit ontvangen renteloze voorschotten van het ministerie van LNV en overige financiers. Deze post is gewaardeerd tegen de nominale waarde en heeft betrekking op de door de financiers beschikbaar gestelde financiering voor de aankoop van grond.

Het renteloos voorschot wordt gemuteerd ingeval:

- het ontvangen of terugstorten van financiering;

-
- de overdracht van onroerende zaken om niet (transacties waarbij geen geldverkeer plaatsvindt bij de levering aan de eindbeheerder). In dit geval wordt de historische boekwaarde van de overdracht ten laste gebracht van de bijbehorende (eerder verkregen) financiering;
  - transactieresultaten bij vervreemding van het ten behoeve van een opdrachtgever verkochte bezit.

De **crediteuren** worden verantwoord op het moment dat de factuur is ontvangen en betaalbaar gesteld.

2.2 Staat van uitgaven en inkomsten 2023

Tabel 2.2

Staat van Uitgaven en Inkomsten							
Uitgaven (x € 1.000)	begroting 2023	realisatie 2023	realisatie 2022	Inkomsten (x € 1.000)	begroting 2023	realisatie 2023	realisatie 2022
1. Verwervingen	0	0	0	6. Vervreemdingen	0	0	0
2. Exploitatie-uitgaven	332	123	0	7. Exploitatie-inkomsten	0	0	14
3. Overige uitgaven	8.300	4.363	0	8. Overige inkomsten	0	0	0
4. Terugbetaling financiering/verplichtingen	1.000	1.000	8.804	9. Ontvangen financiering	0	0	0
Subtotaal	9.632	5.486	8.804	10. Rente-inkomsten	0	168	0
5. Saldo van uitgaven en inkomsten	-9.632	-5.318	-8.790	Subtotaal	0	168	14
Totaal	0	168	14		0	168	14

2.3 Toelichting op de Staat van uitgaven en inkomsten 2023

2.3.2 Exploitatie Uitgaven

(x €1000)	Realisatie 2023	Begroot 2023
Exploitatie uitgaven BBL	123	332
Totaal	123	332

De post Exploitatie uitgaven BBL bestaat uit de uitgaven in 2023 ter financiering ecoduct Ulingsheide 123k.

2.3.3 Overige uitgaven

(x €1000)	Realisatie 2023	Begroot 2023
Ministerie van LNV	4.363	8.300
Totaal	4.363	8.300

De uitgaven in 2023 zijn financiering ecoduct Ulingsheide 800k, Watervergunning dlj omzetten naar Staatsbosbeheer 120k, Waddenglas- vaststellingsovereenkomst 3.443k.

2.3.4 Terugbetaling financiering

(x €1000)	Realisatie 2023	Begroot 2023
Ministerie van LNV	1.000	1.000
Totaal	1.000	1.000

Op verzoek van het ministerie van LNV is er een aanvullende afroep LNV uitgevoerd in 2023.

2.3.10 Rente-inkomsten

(x €1000)	Realisatie 2023	Begroot 2023
	168	0
Totaal	168	0

De inkomsten zijn rente ontvangsten die nog overgemaakt dienen te worden naar Nationale Groenfonds.

2.4 Overzicht onroerende zaken en financiering

Tabel 2.4

Overzicht Onroerende Zaken en Financiering					
Actief			Passief		
Bedragen x € 1.000	31-12-2023	31-12-2022	Bedragen x € 1.000	31-12-2023	31-12-2022
1. Deelnemingen	9	9	4. Algemene reserve		
			- BBL	0	0
2. Voorraad onroerende zaken	0	0	- Exploitatie	4.600	4.554
			- OGW	0	5.363
3. Liquide middelen	4.591	9.908	5. Renteloos voorschot		
			- Ministerie LNV	0	0
			- Provincies	0	0
			- Overige Financiers	0	0
Totaal	4.600	9.917		4.600	9.917

Dit overzicht is het in de "Beschikking financieel beheer Bureau Beheer Landbouwgronden" genoemde overzicht.

2.5 Toelichting

Bij het overzicht 'Onroerende Zaken en Financiering' geven wij de volgende toelichting.

Activa (x € 1.000)

Vaste activa

2.5.1 Deelnemingen	
(x € 1000)	Totaal
Balans per 31-12-2023	9
Afwaardering SGN deelneming	0
Balans 31-12-2023	9

Het BBL heeft als commanditaire vennoot een kapitaalsdeelneming van telkens 49,26 % in een drietal commanditaire vennootschappen, namelijk in Stallingsbedrijf Glastuinbouw Nederland Bestaand Rijsenhout C.V., Stallingsbedrijf Glastuinbouw Nederland Nieuw Rijsenhout C.V. en in Stallingsbedrijf Glastuinbouw Nederland Advies C.V. De historische kostprijs van deze drie deelnemingen is € 5,8 mln. Gezien de financiële positie van de commanditaire vennootschappen Bestaand Rijsenhout en Nieuw Rijsenhout zijn deze afgewaardeerd naar de reële waarde van nihil. De waardering van de kapitaalsdeelneming in Advies C.V. is gehandhaafd op de verkrijgingsprijs van 9k. De afwikkeling van de entiteiten SGN en de SOK (Samenwerkingsovereenkomst) met de gemeente Haarlemmermeer is vrijwel afgerond. Er is nog 1 lopende zaak die in 2026 kan worden afgerond.

2.5 Liquide middelen	
(x € 1000)	Totaal
Balans per 31-12-2022	9.908
Terugbetaalde financiering	-5.318
Balans 31-12-2023	4.589

Het beschikbare banksaldo ad 4,589 miljoen zal ultimo 2024 worden afgedragen aan het ministerie van LNV onder aftrek van de bedragen benodigd voor de verdere afronding van de opdracht van RVO "afronding BBL 2024" (inclusief de juridische advisering) en kosten BBL"

2.5.6 Verloop algemene reserve				
(x € 1000)	BBL	Exploitatie	OGW	Totaal
Balans per 31-12-2022	0	4.554	5.363	9.917
Onttrekking Alg Reserve BBL		45	-5.363	-5.318
Balans 31-12-2023	0	4.598	0	4.598

De financiële risico's zijn begroot voor de Sanering Broekpolder (2 mln.) en andere oude verplichtingen (2.6 mln.), deze worden nauwlettend afgestemd met het ministerie. Met betrekking tot de onttrekking Alg reserve worden deze veroorzaakt door de overige uitgaven 4.363 mln. (zie 2.3.3.) en 1 mln. terugbetaling financierder (zie 2.3.4.).

2.6. Wet normering topinkomens (WNT)

De Wet Normering Topinkomens is van toepassing voor Bureau Beheer Landbouwgronden.

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Bureau Beheer Landbouwgronden van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum. Het bezoldigingsmaximum in 2023 voor Bureau Beheer Landbouwgronden is € 223.000.

Bezoldiging topfunctionarissen

Directie/bestuurder:

Voor het jaar 2023 is de invulling van de functie van directeur-bestuurder bij BBL als volgt:

Van 1-1-2023 tot 31-12-2023 (2023: gehele jaar in dienst) is dit dhr. A. Choho, deze directeur heeft in 2023 geen bezoldiging ontvangen vanuit BBL.

2.7 Overige informatie

Op grond van art. 36 van de WAG waarborgt de Staat der Nederlanden de financiële verplichtingen welke voor BBL uit de uitoefening van zijn taak voortvloeien.

HOOFDSTUK 3 OVERIGE GEGEVENS

3.1 Overzicht vorderingen

(x € 1000)			
Financier/Wederpartij	Opdracht	Per 31-12-2023	Per 31-12-2022
RVO		826	1.120
		826	1.120

3.2 Overzicht schulden

(x € 1000)			
Financier/Wederpartij	Opdracht	Per 31-12-2023	Per 31-12-2022
Nationaal Groenfonds		221	0
		221	0

In 2022-2023 ontving BBL inkomsten uit rente. Conform de Uitvoeringsovereenkomst 1995 (aangevuld in 2002) tussen LNV, de provincies en het Nationaal Groenfonds is deze rente, zijnde € 221.000, in 2024 door het Nationaal Groenfonds geclaimd. BBL heeft dit bedrag gereserveerd in de begroting. In 2024 wordt uitgezocht wat de status van deze overeenkomst is.

3.3 Controleverklaring

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directeur-Generaal Regieorganisatie Transitie Landelijk
Gebied Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Auditdienst Rijk

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201

Datum 9 juli 2024
Betreft Controleverklaring bij de Rekening &
Verantwoording 2023 van het Bureau Beheer
Landbouwgronden

Uw brief (kenmerk)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in de Rekening en Verantwoording 2023 opgenomen financiële overzichten

Ons oordeel

Wij hebben de financiële overzichten die deel uitmaken van de Rekening & Verantwoording 2023 (hoofdstuk 2) van het Bureau Beheer Landbouwgronden gecontroleerd. Naar ons oordeel geven deze financiële overzichten een getrouw beeld van de uitgaven en inkomsten over 2023 en van de grootte en samenstelling van het bezit en de financiering daarvan per 31 december 2023 van het Bureau Beheer Landbouwgronden in overeenstemming met de Wet agrarisch grondverkeer, de Beschikking financieel beheer bureau beheer landbouwgronden en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze Rekening en Verantwoording verantwoorde uitgaven, inkomsten en balansmutaties over 2023 voldoen aan de eisen van comptabele rechtmatigheid.

De financiële overzichten bestaan uit:

- 2.1 Waarderingsgrondslagen,
- 2.2 Staat van uitgaven en inkomsten 2023,
- 2.3 Toelichting op de Staat van uitgaven en inkomsten 2023,
- 2.4 Overzicht onroerende zaken en financiering,
- 2.5 Toelichting,
- 2.6 Wet normering topinkomens (WNT),
- 2.7 Overige informatie.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële overzichten'.

Wij zijn onafhankelijk van het Bureau Beheer Landbouwgronden zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Auditdienst Rijk

Ons kenmerk
2024-0000357176

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Informatie over onze controleaanpak frauderisico's en uitkomsten daarvan

Wij hebben onze controlewerkzaamheden inzake frauderisico's bepaald in het kader van de controle van de financiële overzichten als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het Bureau Beheer Landbouwgronden. Als onderdeel van onze controle identificeren en schatten wij de risico's in op een afwijking van materieel belang in de financiële overzichten die het gevolg is van fraude. Onder fraude verstaan wij een opzettelijke handeling door een of meer leden van het management, met governance belaste personen, werknemers of derden, waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding teneinde een onrechtmatig of onwettig voordeel te verkrijgen. Frauderisico's kunnen te maken hebben met het handelen van medewerkers, het handelen van derden (misbruik van wet- en regelgeving) of een combinatie van beide. Fraude kan daarbij voortkomen uit frauduleuze financiële verslaggeving en oneigenlijke toe-eigening van activa (waaronder door misbruik van wet- en regelgeving door derden).

De door ons geïdentificeerde frauderisico's, de belangrijkste specifieke controlewerkzaamheden die wij naar aanleiding daarvan hebben uitgevoerd en de uitkomsten daarvan, zijn als volgt samen te vatten:

Het risico op fraude bij het Bureau Beheer Landbouwgronden is zeer gering, omdat er nauwelijks transacties meer plaatsvinden, het gaat nog slechts om de afhandeling van een aantal balansposten. Onze controles hebben niet geleid tot bevindingen.

B. Verklaring over de in de Rekening & Verantwoording 2023 opgenomen andere informatie

Naast de financiële overzichten omvat de Rekening & Verantwoording andere informatie, die bestaat uit:

- het directieverslag (hoofdstuk 1),
- de overige gegevens (hoofdstuk 3, par. 3.1 en 3.2).

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- niet strijdig is met de in de Rekening & Verantwoording opgenomen financiële overzichten en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die is vereist op grond van de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Wet agrarisch grondverkeer en de Beschikking financieel beheer bureau beheer landbouwgronden.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de financiële overzichten of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de financiële overzichten.

De directeur Bureau Beheer Landbouwgronden is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Wet agrarisch grondverkeer en de Beschikking financieel beheer bureau beheer landbouwgronden.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de financiële overzichten

Verantwoordelijkheden van de directeur Bureau Beheer Landbouwgronden voor de financiële overzichten

De directeur Bureau Beheer Landbouwgronden is verantwoordelijk voor het opmaken van de financiële overzichten die de uitgaven, de inkomsten, het bezit en de financiering daarvan getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van de Rekening & Verantwoording 2023, beide in overeenstemming met de Wet agrarisch grondverkeer, de

Beschikking financieel beheer bureau beheer landbouwgronden en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). In dit kader is de directeur Bureau Beheer Landbouwgronden verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die hij noodzakelijk acht om het opmaken van de financiële overzichten mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Auditdienst Rijk

Ons kenmerk
2024-0000357176

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële overzichten

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de beslissingen die gebruikers op basis van deze financiële overzichten nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen alsmede het controleprotocol WNT. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de financiële overzichten afwijkingen van materieel belang bevatten als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het ministerie;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de financiële overzichten en de daarbij opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de financiële overzichten een getrouw beeld geven van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de leiding van het Bureau Beheer
Landbouwgronden onder andere over de geplande reikwijdte en timing
van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle
naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante
tekortkomingen in de interne beheersing.

Auditdienst Rijk

Ons kenmerk
2024-0000357176

Den Haag, 9 juli 2024

Auditdienst Rijk

